

❑ **Köhnə Tiflisin bizə əziz olan, simsar görünən çox küçələri, məhəllələri, binaları, ağacları, kəhrizləri var. Çox sular axıb keçib, onillər, yüzillər bir-birini əvəzləyib, nəsillər dəyişib, amma Şeytanbazar Tiflis əhlinin dilində elə Şeytanbazar ocaq qalıb. İstər gürcüsünün, istər azərbaycanlısının dilində.**

Meydan yenə Meydandır, Ortaçala da həmin sayaq. Abbasabad meydanı, Topxana, Nağaraxana, Zərgərxana, Pambiq cərgəsi, Aşağı məhəllə, Mütəhədid bağı, Bülbül çalası, Cirdahan, Xarpux, Qoçoğlunun suyu, Bəzəkli hamam, Çarx hamamı, Narınqala, Cümə məscidi, Koroglu qayası, Təbriz meydanı, Təklə karvansarası, Gəncə qapısı, Gümüşü yolu, Seyidabad, Şıxlı, Şahtaxtı, Şərab yoxuşu, Sıracxana yoxuşu, Sonan dağı... da o cür.

*Oyan, ey piri xoşdill!
Qalx, ayıl bir xabi-rahətdən!
Qiyamətdir, qiyamət!..
Qalx, oyan, zövq al bu fürsətdən.
Mələklər göydən enmiş,
feyz alırlar xaki pakindən,
Seçilməz şimdi əslə
məqəbin gülləri-cənnətdən.
Donanmış hər tərəf
pürşölə ulyduzlarla... caizdir
Ki, Tiflis arşi pürəxtərlə
dəm vursun rəqəbətdən.
Ayıl, ey seyxiv-vədəvər!
Ayıl, bax gör nə ələmdir?
Cahan sərməst olub
raqs ediliyor şövqi şatərdən.*

Bir məhəbbət himni sayılsa bu şeiri böyük Hüseyn Cavid Tiflisdə yazıb və Şeyx Sənana ünvanlasa da, əslində, elə həm də Tiflisdə yazıb. İndinin cavanlarına bu şeir qoca-fəndi, köhnəlmış təki təsir bağışlaya bilər. Amma 1920-30-cu illərin ziyalı Bakı gənclərinin əksəri bu şeiri əzbər bilər, sevə-sevə oxuyardı. Canlı şahid özüml!

Xeyr, mən 1920-30-cu illərdə yox idim, amma 1970-ci illərin sonları, 1980-lərdə o illərin cavanları olmuş ağsaqqalları Cavid haqqındakı söhbətlərimiz çox vaxt bu və bu qəbildən olan şeirləri şövqlə, ehtirasla sinədən deməklə başlayırdılar...

Cavid Tiflisdə də, Gürcüstani də çox sevmiş 1920-ci illərdə, 1930-cu illərin əvvəllərində əliasi ilə yayları Gürcüstanda dincəlməyi xoşlamış. Məşhur “Şeyx Sənan” faciəsini də o, elə buralarda qələmə almışdı. Şairin qızı Turan xanım anası Mışkinaz xanımın dilindən mənə söylərdi ki, Cavid Tiflisdə olduğu vaxtlarda, xüsusən “Şeyx Sənan” işlədiyi dövrdə tez-tez Şeyx Sənan dağına qalxar, orada saatlarla fikrə dalarmış...

*Uyub sən bir mələksimayə,
satdın dini, imanı;
Atıb ehkəmi-Qurani,
uzaqlaşdın təriqətdən.
Fəqət, xoş bir təriqət qoydun,
əslə məhv olub getməz,
Cahan durduca parlar,
yüksəlir, düşməz tərvətdən.
Ziyarətgahını gülbusələr
təzyin edər hər an,
Sən əhli-eşq için bir
Kəbə yapdırdın məhəbbətdən.
“Nədir mənası eşqin?!”
söyləyənlər nərdo? Bir gəlsin,
Görüb qüdsiyyəti-Sənani,
lal olsun xəcalətdən.
Məhəbbətsiz bütün manayi
xilqət, şübhəsiz, həqdir;
Məhəbbətdir, əvət, məqsəd
şu pürfəşanə xilqətdən.*

Amma Şeyx Sənan dağı, Şeyx Sənan türbəsi də daxil olmaqla Tiflisdəki bütün tanış adları və ünvanları içərisində birinin yeri məxsusudur. Tiflisin bəzəyi, sorəyi lap çoxdan Gürcüstandan çox uzaqlara da yayılmış məşhur Nəbatat bağı.

1845-ci ildə oxvaxtanc “Çar bağı” adlandırılmış, hökmdar ailəsinə məxsus olmuş bu gözəl məkan həmin il Qafqaz canişini Mixail Vorontsovin əmri ilə “Botanika bağı”na çevrildi. Bu gülüstana qulluq etmək qaydaları da deyisdi, bağbanların sırasına xüsusi bitki mütəxəssisləri, alimlər də cəlb edildi. Nəbatat bağının gül səltənətinə 100 ilə yaxın müddətdə bilgin alman başqışınası nəzarət edib, novaziş göstərirdilər.

Vaxt ötdükcə Nəbatat bağının həsinə necə dəyişsə, cəzibədarlığı na təhər artılsa, dünyanın çox yerində olub, çox gözəllikləri seyr etmiş fransız səyyahı Jan Şardenin 1671-ci ildə bu bağı görəndən sonra yazdığı satırlar heyranlıq və heyratla dolur idi. O, Nəbatat bağında insanı göyçək görünüşi və ağrı ilə valeh edən 3 500 növ ağac və güllün olmasından valehçəsinə bəhs edirdi.

Asta-asta məlum olur ki, Nəbatat bağını daha qəşəng etməkdən düşündülənlərin hamısını həyata keçirməkdən ötrü bağın mövcud ərazisi bəs etməyəcək. 1896-1904-cü illərdə bağın səbəsinə yan-yörəddə ərazi hesabına bir qədər artırıdılar. Təzə ağaclar əkdilər, gül kolları basdırtdılar, böyür-başını abadlaşdırtdılar.

Meydandan ayrılıb Nəbatat bağına doğru gedən yolda Tiflis azərbaycanlılarının məscidi ucalır. Elə həmişə də burada olub.

Səbəbsiz deyil. Çünki vaxtilə Nəbatat bağının yanında müsəlman qəbiristanlığı yerləşirmiş.

XX əsrin ortalarında bağın növbəti genişləndirilməsi haqqında qərar çıxarırlar və camaata da xəbər verirlər ki, ölürlərinə başqa məzarlıqlara köçürsünlər. Xeyli adam gəlir və mərhumlarının qalıqlarını çıxarıb ayrı qəbiristanlıqlara aparır. Lakin müsəlman qəbiristanlığı çox köhnə idi, bir neçə yüzil yaşı vardı. Lap qocaman qəbirlərdə yatanlardan kimlərinəsə daha ardınca gələsi bir kəsi qalmamışdı, bəzilərinin də qohum-aqrəbəsi köçüb başqa yera getmişdi.

Başda Mirzə Fətəlinin (1812–1878) qəbri olmaqla, bir neçə məşhur azərbaycanlımın məzarı isə yeri dəyişdirilərək elə Nəbatat bağındaca bir qədər yuxarı hissəyə keçirilir.

Söz yox, Mirzə Fətəli burada torpağa tapşırılan ilk soydaşımız deyildi. Ona qədər də burada son mənzilini tapan çoxları yatırdı.

Tiflisdə, Meydandan yuxarıdakı müsəlman qəbiristanlığı indi qalsaydı,

(Şər qarışdırsa da, nə qədər ki göz gözü görür, Nəbatat bağında xeyli aralıda dize qədər qalxmış otların arasında qaralan bəzi daşlara baxmağı qət etdim. Və elə qısa vaxt ərzində illərin bozartdığı, bəzisinin yazısı babat oxunan, bəzisinininki güclə seçilən bir neçə qəbir daşı tapdım. Deməli, hələ köhnə qəbiristanlığın izləri buradan tam itməyib. Nə qədər gec deyil, görək bu işlə məşğul olmaq xeyirxahlığını boynuna götürən araşdırıcılarımız tapıla. Bir qanlı, savadlı epiqrafika mütəxəssisi görəkdir ki, Gürcüstana bir neçə günlüyə ezamiyyətə getsin, Nəbatat bağını diqqətlə araşdırsın, oradakı sahibsiz qəbir daşlarımızı müəyyənləşdirib üstünü oxusun. Mən elə əlaqədarlıqda, tələm-tələsikdə, bir saat ərzində 3-nü tapdımsa, gör zənlə aranarsa, nə qədəri tapılar!)

...Bizi biz edənlərdən olan dahi Mirzə Fətəli Axundzadə bu millətə yazıb-yaratdıqları ilə çox xidmət edib və etməkdədir.

Tale Mirzə Fətəlinin alına elə ali millət xidmətkarlığı missiyası yazmışdı ki, hətta onun qəbri də, ehtiyac duyulanda, xalqın kərnə gəldi, dərdlərinə yarıdı.

1920-ci ilin iyununda Tiflisdə Cümhuriyyətimizin ilk Baş naziri Fətəli xan Xoyskini bolşeviklərlə ermənilər xosunlaşıb qətlə yetirdilər. Düz bir ay sonra isə, 1918-ci

gözəlliyi ilə dolsun, gəlirlər ki, buraların saf havasını ciyərlərinə çəksinlər, bağın içərisindən keçən, adı dilə çətin yatsa da, özü dinclik, rahatlıq saçan Tsakvisistskali çayının həzin şırlıtısını dinləsinlər.

Bu ruhovudan məskəndə dolayırdım, ruhları həmişə səksəkəli Mirzə Fətəlinin, Həsən bəy Ağayevin, Fətəli xan Xoyskinin məzarları önündə dayanırdım, buralarda əbədiyyət rəyasına dalmış Mehdiqulu xan Vəfa, Hüseyn Əfəndi Qayıbov-Müftizadə, Behbud ağa Şahtaxtinski, Eynalı bəy Sultanov, Nazlı Məmmədquluzadə, Rzaqulu Nəcəfov, İbrahim İsfahanlı... amırdım.

Ruh Allahın elə ən dərin sirlərindəndir ki, onun barəsində hətta elçisi Həzrəti Məhəmmədə (s.) də çox gizlinləri açmayıb. Amma Xudavəndi ələmə hər halda oyan idi ki, bəndləri bu haqda başərə ezam etdiyi peyğəmbərdən xəbər almaq, həqiqətlər öyrənmək istəyəcəklər.

Ona görə də belə suallarla üzleşəcəyi təqdirdə cavabdan yayınmaqdan, etiraf etməyin məsləhət olduğunu buyurmuşdu: “Səndən ruh haqqında soruşacağlar. De ki, mənə bu barədə çox bilgi verilməyib”.

Sona yaxınlaşan ilin ilk payız axşamlarından birində Nəbatat bağında – kəntül dincəldən seyrəngahda bir-birinin qonşuluğunda bu dünyadakı axırını dayanaçaqlarına sığınmış

şərəfli millət balaları haqqında düşündürdüm.

Mənim də ruh haqda təsəvvürlərim nə qədər səthi olsa da, hər halda bu qənaətdəyəm ki, o əsrarlı nəsnə qara torpağın altına sığmayacaq qədər qanadlı, azad, ölməzdir.

Yavaş-yavaş Nəbatat bağına axşamın alatoranı çökür. Fikirləşirəm ki, bir azdan qaranlıq qatışacaq, bu get-gəlli məkandan əl-ayaq yığısacaq, ətraf boşalacaq, quşlar da kırıyacaq. Qalacaq ağaclar, çiçəklər, bağdakı heç vaxt səsi kəsilməyən şələlə, qırıqla-qırıqla axıb keçən çay, yarpaqların xəlif pıçılısına qovuşan yumşaq şırıltı...

Bəlkə elə gecənin belə dərin saatlarında, şü səsiylə yarpaq şıxlılısının yaratdığı musiqinin məhrəmliyində, insanın az qala ürəyinin döyüntü-

onu canlı kimi qavrayır, sanki elə yanında, başının üzərindəymiş kimi qəbul edərsən.

Bələ çıxır ki, əslində, hamı ruha inanır və söhbətləşdiyi, var kimi duyduğu da bir topa kül deyil, məhz ruhdur ki var!

Hec kim cəsərat etməz desin ki, türkün böyük söz sərafi, mütəfəkkir şair Əbdülləhaqq Həmid (1852–1937)

Sanki bura təsir gətirənlər onların məqbərələrini də qəbir evi kimi yox, elə o misilsiz şairlərin heykəlləri kimi görürdülər... Ürəyimdən keçdi ki, kəş Bakıda da belə bağlar olaydı!...

2000-ci illərin əvvəlləri ilə müqayisədə Bakıda dincəlməli, kəntül açan bağlar da çoxalıb, parklar da artıb, sahil bağımız da neçə qat böyüyərək gələcə qonaqları da, elə

edilməkdədir. O mərmilər Nəsimini də yaralaya, türbəsinə, ölkanın çox yeri kimi, xarabazara çevirə bilər. Şahid şairimizin 1417-ci ildə bir dəfə məşəqqətlə qətlə yetirilməsi azdırmı ki, yenə belə müdhiş aqibətlə üz-tüzə qalsın?

Son illərdə mən Avropa Şurası Parlament Assambleyasında bu məsələni bir neçə dəfə qaldırmışam,

sadətləhv imiş, sadədlilmiş. Ancaq o da sevgili bir insanın məqbərəsi önündə, elə hər birimiz kimi, ən sırada olan insan sayaq düşüncə, sadəcə, o, düşündüyünü hər kəsin deyə bilməyəcəyi tərzdə ifadə etməyi də bacarıb:

*İndi buradaydı, getdi öldən,
Getdi əbədə, gəlib əzəldən.
Məqbər – sonudur dəqiqin bu,
Bir sirri qəribi Xəliqin bu.
Ən yüksəydidir səvəhiqin bu,
Ən müdhişdidir həqiqin bu.
Mən neyliyəyim böyüksə dövrən?
Təqsiri nədir kiçiksə insan?
Sən öldün, ölüm gözəl deməkdir,
Öləm yarasır qəminlə hər gün.*

Söz yox, ölümə “gözəl” demək bir şairinə həyəcədən artıq deyildir, mənə görə, bir neçə dəqiqə canlı həyat yaşamaq minillərin ölüm yoxluğundan artıqdır.

Ömrünün budəyi insafsızca erkən sindirilmiş faydalı, zəkali şəxsiyyətlərimizi düşündürkən onların yaşam möhlətlərinin tez başa çatmasının acısını həssas təsəllilərlə nə qədər səngitməyə səy etsək də, “sağ qalsaydılar, hələ daha nəhlə yarıda bilərdilər” ehtimalı bütün toxtaqlıq axtarma cəhdlərinin özünləldatmadan başqa bir şey olmadığını anladır.

Fətəli xan Xoyski də, Həsən bəy Ağayev də 1875-də doğulmuşdular. İkisini də 45 yaşında qətlə yetiriblər. Hələ bu millətcün, Vətəncün nələr, nələr edə bilərdilər!

Onları sadəcə öldürməyiblər, onları Azərbaycanca daha böyük, daha çox faydalar vermək fürsətindən məhrum ediblər. Onları və neçə-neçə belə qiymətliləri!

Onların hər birinin elə gücləndə-güclü və heç vaxt tükənməyən cazibəsi var ki, uzun dəqiqələr boyu düşüncələrə dalmadan heç məzarlarının yanından aralanıb getmək olmur.

2008-ci ildə mən UNESCO xətti ilə İranda keçirilən beynəlxalq konfransda iştirak edirdim. Tebranda məruzələrimişi edib müzakirələri təmməlayəndən sonra bizi əvvəlcə Fars vilayətinin şimalına, Həmənişilərdən dövrünün səxlənci, minillərin yadigarı Təxt-e Cəmsidə aparmışdılar. Qədim Həzarəstün, Çəhel Minarə, Perspolis saraylarına tamaşa etmişdik, daha sonra gözəl Şirazda doyuncə tamaşa etmək məcali qazanmışdıq, orada əsrəngiz tarixçələrlə lələləb neçə abidəyə, tikiliyə, muzeyə baş çəkmişdik. Lakin mən ən çox təsirləndirən iki fars dahişinin, iki müstəsna söz səhrkarının – Sadi və Hafizin məqbərələrinin ziyarəti olmuşdu.

Hafizin də, Sədinin də məqbərələri gecə-gündüz çevrəsinə saysız pərəstişkarları cəzb edən, az qala dən müqəddəsələrinin türbələri kimi uca tutulan yerlərdir. Hafizin məqbəri bir ayrı nəhəng parkın, Sədinin qəbri bir başqa möhtəşəm bağın ağuşundadır.

Biz Şiraza səfər edəndə yay çağı idi, gündüz göydən qızmar yağdı-ğında şəhərdə canlanma axşamüstü başlayırdı.

Hafiz və Sədi bağlarında həyatın gecə xeyli keçəndən sonra da necə qaynarlıqla davam etməsinə müttəəssir oldum. Sanki camaat parkda yox, elə öz həyatında, məhəlləsində idi. Ailəsi ilə gələnlər otluğa balaca xalçasını, palazını sərən, deyə-gülə şəm edən kim, musiqi dinləyən, şeir oxuyan kim, gəzişib bələ alan kim, bir qırıqda yazı-poəzu ilə məşğul olan kim...

Bu məkənda Hafiz də diriəydi, Sədi də!

özümüdə də məftun edən təyi az rast gələnlən füsunkarlıq qazanıb.

Amma köhnə istəyim qüvvəsində qalır. Axı Şirazdakı həmin bağların bütün digər məziyyətlərindən əlavə Hafizi, Sədisi də vardı.

O vaxt bunu da düşündmüşdüm ki, bizim də Bakımızda eynən o cür iki bağımız ola bilər – haçansa Füzuli ilə Nəsimimizi Vətənə gətirə bilsək!

2014-cü ilin 14 martında Prezident İlham Əliyev birbaşa qayğısi, diqqəti ilə əsaslı təmir edilməsi, yenidən qurulmuş Nizami Gəncəvi adına Milli Azərbaycan Ədəbiyyatı Muzeyinə tamaşa etməyə gəlmişdi.

Zəlləri gəzirdik. Elə Nəsimi otəginə girəndə qəlbimdə Şirazdaykən yaranmış qürbətədi zirvələrimizin məzarlarının Bakıya köçürülməsi arzumdən söz açdım.

Gülmüşündü: “Bu istək mənim də ürəyimdə çoxdandır ki var!” Böyük azərbaycanlı Heydər Əliyevin ictimai viedənımız qarşısında ən böyük və hər zaman minnətdarlıqla xatırlanmalı xidmətlərindən biri, bəlkə də etdiyi bütün nəciyyətlərinin ən yüksəyi bu niyyətin reallaşmasının mümkünsüz göründüyü ayyamlarda, çətin sovet dönəmində onun Hüseyn Cavidə Sibir buzlaqlarında 40 ildən artıq sürən dustaqlıqdan sonra Azərbaycana qayıtməsi, Vətən torpağına qovuşdurması oldu.

Unudulmaz Heydər Əliyevin sevdiklərindən olan Bəxtiyar Vahabzadə zərbi-məsələ oxşayan belə misralar da yazmışdı:

*Şagird ustadından neçə mərtəbə
İrəli getməsə, o, şagird deyil!*

Prezident İlham Əliyev dövlətimiz və xalqımız namına bir-birindən parlaq əməlləri, qüvvətli iradənin, mətin qətiyyətin bəhrəsi olan fəvqəladə addımları ilə unudulmaz ustadının iftixarla alınmış öpəcəyi qabil yetirmə, layiqli davamçı mərtəbəsinə ucaldığını çoxdan sübuta yetirib.

Tarixə onun imzası ilə həkk olunaçaq cavıdanə qaydişlərin daha da möhtəşəmlərinin qəhərlə fərəhinə yaşayacağımız bəxtiyar anlar da, inşallah ki, milləti çox gözəltməz!...

Şəriətdə məzarın köçürülməsinin öz şərtləri var. Əgər o qəbri ziyarət edən varsa, şayənd, o məzarçının yerləşdiyi məkənda təhlükə yoxsa, uuyanın ruhunu diksindirmək rəva deyil.

Şəxsən mən Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin qurucularından olmuş Əlimərdən bəy Topçubaşının Parisdəki, Məhəmməd Əmin Rəsulzadənin Ankaradakı, Həsən bəy Ağayevin, Fətəli xan Xoyskinin Tiflisdəki nəşrlərinin Azərbaycanca köçürülməsinin və neçə-neçə başqa əqida, zəka və məslək zirvəmizin qərib qəbirlərinin Vətənə qaytarılmasının təqdərədi deyiləm.

Çünki Mirzə Şəfi Vəzehin, Əliqulu Qəmkişarın, Mirzə Fətəlinin Tiflisdəki məzarlarının da, Məhəmməd Əmin Rəsulzadənin Ankaradakı və Nağı bəy Şirzamanlının İstanbuldakı son mənzillərinin də, mayor Əbdürrəhman Düdənginskinin Almaniyadakı və Mehdi Hüseynzadənin Sloveniyadakı aramgahının da... heç vaxt üzərindən gül-çiçək dəstələri, əklillər əskik olmur, daim ziyarətçiləri var və bunlar bizim sərhədlərimizdən kənardakı ünvanlarımız deməkdir.

Amma mən İmadəddin Nəsiminin, Hələbdən Azərbaycana gətirilməsini çox umuram. Çünki Suriya od içindədi və tarixlə dolu bu məmləkət müharibə atəşləri ilə darmadağın

axırncı dəfə 2017-nin aprelində-mayında bununla bağlı müvafiq sənədlər də hazırlamışam.

Bakıda Nəsiminin adını daşıyən rayonda, çoxlu dərəli, el arasında “Güllüdərə” deyilən yerdə, yastı-yapalaq gəcaqondulardan ibarət, “gəl mənə sök” deyən məhəlləni də gələcək Nəsimi bağı üçün öz ələmində gözəlti etmişəm. Burada bizə təzədən qayıdan Şairin ziyarətəgah çevriləcək məqbərəsi də qurulsun, indi şəhərin mərkəzində hündür binaların sıxıb görülməz etdiyi heykəli də köcsün həmin məkana.

Təsəvvür edin indiki sirkın arxasından Türkiyə səfirliyinə qədər uzanan və Nəsiminin gəlişiyə cənnət məkanə çevrilən, bəkalırlı, qonaqlarımızı hər gün qoynuna yığan gözəldən-gözəl Nəsimi bağını!...

“Qürbətə qərib şadman olmaz imiş” söyləmiş, indi müharibələr, qırğınlar bölgəsindəki Məhəmməd Füzulinin də eynən bu cür yurduzma böyük dönüşünün həsrəti və intizarın-dayam.

Ölimizdən qoparılmış halalımız Göycə mahalı haçansa yenə özüümüdə olacaqmı? Dualar, Parvərdigardan təmənnalar edirəm ki, olsun!

Amma nə qədər ki bu istəyin gerçəkləşməsi yaxın üfiqlərdə görünmür, beynəlxalq vasitələrdən və imkanlardan bütünlüklə istifadə etməkə düşmən ələndəki torpaqlardan Aşiq Ələsgərin məzarının Bakımızda, Fəxri xiyabanımıza köçürülməsini canı-dildən istəyirəm.

Ayrı-ayrı vətəndaşlarımızın münəqişə dönəmində yüksək səviyyəli dənışıqlar əsasında valideyninin nəşini Ermanistandan Azərbaycana gətirməsi, burada əzizlərini təzədən dədə-baba qaydası ilə dəfn edərək təskinlik tapması hallarından xəbərim var.

Dədə Ələsgərin məzarının əsarətdən azadlığa köçünə nail olaraq bütöv millətin təskinlik tapmasına niyə çalışmayaq?!

Bu da bir başqa böyükdən-böyük diləyimdir ki, müqəddəs panteonumuzda, millətimize seçkilərinin son əbədi görüş yeri Fəxri xiyabanda bizə istiqlalın şiriniyini dadıdığımız, millətə Cümhuriyyət nemətini bəxş etmiş, ilk milli parlamentimizi yaratmış qurucu babaların rəmzi məzari olsun, üzərində də onların böyüklüyünə layiq bir abidə.

Və qurucu babaların hər birinin Azərbaycanın müxtəlif bölgələrindəki, Türkiyədəki, İrandakı, Avropadakı... məzarlarının ovuc-ovuc torpaq götülülüb bura gətirilsin.

İstiqlal qurbanlarımızın nəşrlərinin əvəzi olan məzar torpaqları ana yurda dünyanın dörd bucağından gələcək – ömrü mühacirətdə bitmiş Ceyhun Hacıbəylinin Parisdəki qəbrindən bir ovuc, həyatı Tiflisdə qazamatda təmməlanmış Məhəmmədhəsən Həcinskiyinin Tiflisdəki hər halda məlum məzarından bir ovuc...

Və Firdun bəy Köçərlı, Xudadət bəy Rəfiyyəli, Əhməd Cavad... kimi qəbri naməlumların gülləyə tuş olduqları Nargin adasından bir neçə ovuc...

Fəxri xiyabandakı o misilsiz qardaş məzari ilə Bakımızca həmin gəuşəsinin müqəddəsliyi qat-qat artar, və yeri olmaq şığıltı dəfə-dəfə yüksələc!.. Arzunun gerçəyə çevrilməsinin ən qısa yolu onun yuvalandığı ürəklərin çoxluğundandır. Ürəyinizdə bu arzuya yer varmı, qardaşlar, bacılar?!

30 sentyabr 2018-ci il
Tiflisi-Bakı